

С.А. Антонюк*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИВАТНОГО СЕКТОРА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ (на прикладі Хмельницької області)

Нині в Україні створюються сприятливі умови для розвитку приватного сектора в охороні здоров'я та формування засад справедливої конкуренції серед лікувально-профілактичних закладів різних форм власності.

Регулювання діяльності приватного сектора охорони здоров'я з боку Міністерства охорони здоров'я України здійснюється, як відомо, через ліцензування та акредитацію приватних лікувально-профілактичних закладів, шляхом орієнтації останніх на забезпечення загальнодержавних стандартів якості медичної допомоги та постійно діючим моніторингом фінансово-господарської діяльності.

Метою цієї публікації є аналіз діяльності приватного сектора охорони здоров'я у Хмельницькій області на основі дослідження офіційних інформаційних матеріалів, які отримав автор статті від Державної податкової адміністрації (ДПА) та Головного управління статистики у Хмельницькій області¹, управління охорони здоров'я Хмельницької обласної державної адміністрації та Хмельницької обласної фірми "Фармація"².

Системний аналіз вказаних вище інформаційних матеріалів дає підстави стверджувати, що станом на 1 січня 2005 р. у Хмельницькій області функціонувало 240 приватних підприємств, які здійснюють свою діяльність за кодом КВЕД 85.1 "Діяльність з охорони здоров'я людини" (див. табл. 1.) та 119 приватних аптек і аптечних кіосків (див. табл. 2 і 3). При цьому слід підкреслити, що загальна кількість аптек та аптечних кіосків у містах і районних центрах Хмельницької області впродовж 2000-2004 рр. зростає з 288 до 307.

Таблиця 1.

Кількісна характеристика приватних підприємств медичного профілю, що діють на території Хмельницької області (станом на 01.01.2005 р.)

Місце реєстрації	Кількість
Вінницький район	1
Волочиський район	7
Городнянський район	3
Дунаєвський район	9
Ізяславський район	10
Кам'янець-Подільський район	21
Красноградський район	9
Летичівський район	2
Новомиргородський район	2
Позонський район	1
Славутський район	9
Старокостопільський район	2
Старосамбірський район	3
Хмельницький район	1
Чемарівський район	3
Шепетівський район	17
Ярмолинський район	1
м. Печени	23
м. Хмельницький	116
Всього	240

© Антонюк С.А., 2005

* директор Шепетівського медичного училища

¹ Лист Державної податкової адміністрації у Хмельницькій області від 11 березня 2005 р. № 3742/9/17 — 024; Лист Головного управління статистики у Хмельницькій області від 14 березня 2005 р. № 02-02-253.

² Лист Хмельницької обласної фірми „Фармація” від 14 березня 2005 р. № 3/240; Лист Управління охорони здоров'я Хмельницької обласної державної адміністрації від 14 березня 2005 р. № 2/266; Лист Управління охорони здоров'я Хмельницької обласної державної адміністрації від 22 березня 2005 р. № 2/302.

З таблиць 2 і 3 видно, що:

- серед загальної кількості аптек і аптечних пунктів, які діють на території області, 39 % — це заклади державної та комунальної форми власності, а 61 % — це аптеки та аптечні пункти приватної форми власності;

- по районах області на аптеки та аптечні пункти комунальної форми власності припадає 75 % вказаних закладів від їх загальної кількості, ще 25 % складають аптеки та аптечні пункти приватної форми власності. Аптеки та аптечні пункти державної форми власності відсутні зовсім.

Таблиця 2.

Кількість аптек і аптечних пунктів у містах та районах (на кінець року)

Адміністративні одиниці	2000	2001	2002	2003	2004
По області	288	293	314	312	307
Міста					
Хмельницький	48	51	54	58	58
Кам'янець-Подільський	22	23	22	20	24
Негіншин	2	2	4	8	8
Славути	7	17	18	14	9
Шепетівка	8	17	16	12	9
Старокостянтинів	10	2	2	2	10
Райони					
Білогірський	6	3	7	7	7
Вінницький	5	5	5	5	5
Волочиський	10	11	15	17	13
Городищанський	11	10	6	6	6
Деражнинський	6	3	4	7	7
Дунівський	16	15	15	16	16
Ізяславський	23	21	21	17	18
Кам'янець-Подільський	11	12	11	11	9
Красилівський	16	17	18	19	22
Летичівський	3	4	4	4	4
Новоушицький	7	8	8	8	10
Полонський	10	11	14	14	13
Славутиський	7	-	-	-	7
Старокостянтинівський	6	13	12	10	2
Старосамбірський	9	8	9	9	9
Теофіпольський	9	9	7	10	13
Хмельницький	6	7	8	8	9
Чемеровецький	17	16	20	18	6
Шепетівський	8	2	7	5	7

- у сільській місцевості діє 38 аптек, що становить майже 18 % від загальної кількості аптек по області. Серед 38 сільських аптек 6 — це аптеки приватної власності, що становить 16 % від загальної кількості аптек, що зареєстровані в сільській місцевості Хмельницької області;

- цікавими, на думку автора, є і такі факти: в Кам'янець-Подільському, Старокостянтинівському та Ярмолинцевському районах відсутні аптеки та аптечні пункти приватної форми власності; в Чемеровецькому районі, навпаки, відсутні аптеки та аптечні пункти державної і комунальної власності.

Таблиця 3.

**Кількість аптек та аптечних пунктів за формами власності
(станом на 01.01.2005 р.)**

Адміністративні одиниці	Всього	в тому числі за формами власності		
		Державна	Комунальна	Приватна
По області	307	4	184	119
Міста				
Хмельницький	58	1	18	39
Кам'янець-Подільський	24	-	5	19
Нетішин	8	3	-	5
Славута	9	-	7	2
Шепетівка	9	-	7	2
Старокостянтинів	10	-	5	5
Райони				
Білогірський	7	-	4	3
Вінницький	5	-	4	1
Волочиський	13	-	9	4
Городоцький	6	-	2	4
Деражнянський	7	-	7	-
Дунаєвський	16	-	15	1
Гніпівський	18	-	15	3
Кам'янець-Подільський	9	-	9	-
Красилівський	22	-	10	12
Летичівський	4	-	3	1
Новоушицький	10	-	7	3
Полонський	13	-	12	1
Славутський	7	-	7	-
Старокостянтинівський	2	-	2	-
Старосиньський	9	-	8	1
Теодіопольський	13	-	8	5
Хмельницький	9	-	8	1
Чемарівський	6	-	-	6
Шепетівський	7	-	6	1
Ярмолинський	6	-	6	-

Деяка інша інформація щодо аптечної мережі Хмельницької області надійшла від Хмельницької обласної фірми "Фармація"³. Так, відповідаючи на запит Хмельницької обласної ради, керівники "Фармації" повідомляють наступне: в області діє всього 214 аптек, з них 80 — це аптеки комунальної та державної форми власності, 58 аптек належать колективній власності, а 76 аптек, що становить 35,5 % від їх загальної кількості, знаходяться у приватній власності.

28 березня поточного року Хмельницька обласна рада отримала листа від головного державного інспектора Хмельницької області з контролю якості лікарських засобів В.І. Бондара⁴, в якому подана інформація щодо структури аптек, аптечних пунктів та аптечних кіосків, що діють на території Хмельницької області (див. табл. 4).

З табл. 4 видно, що станом на 1 січня 2005 р. у Хмельницькій області функціонувало

³ Лист Хмельницької обласної фірми "Фармація" від 14 березня 2005 р. № 3/240.

⁴ Лист Державної інспекції з контролю якості лікарських засобів у Хмельницькій області від 25 березня 2005 р. № 01/02-15-369.

Таблиця 4.

Інформація про структуру аптек, аптечних пунктів і аптечних кіосків Хмельницької області за 1998-2004 роки

	Аптеки								Аптечні пункти								Аптечні кіоски							
	Державної форми власності		Комунальної форми власності		Колективної форми власності		Приватної форми власності		Державної форми власності		Комунальної форми власності		Колективної форми власності		Приватної форми власності		Державної форми власності		Комунальної форми власності		Колективної форми власності		Приватної форми власності	
	всього	в т.ч.в селлах	всього	в т.ч.в селлах	всього	в т.ч.в селлах	всього	в т.ч.в селлах	всього	в т.ч.в селлах	всього	в т.ч.в селлах	всього	в т.ч.в селлах	всього	в т.ч.в селлах	всього	в т.ч.в селлах	всього	в т.ч.в селлах	всього	в т.ч.в селлах	всього	в т.ч.в селлах
1998	6	-	177	85	26	2	7	1	3	-	67	22	12	-	6	1	2	-	79	7	42	-	35	-
1999	6	-	169	85	28	2	29	1	3	-	86	27	24	1	13	1	4	-	130	10	46	3	39	5
2000	6	-	127	85	29	2	31	1	3	-	102	25	24	1	17	1	4	-	109	10	51	-	39	5
2001	6	-	123	51	30	1	45	1	6	-	108	53	24	1	21	1	4	-	112	13	48	-	44	3
2002	6	-	114	51	29	1	53	2	6	-	98	47	32	-	21	7	4	-	74	11	30	-	50	-
2003	6	-	94	49	45	1	60	2	6	-	110	51	34	1	28	8	4	-	55	9	28	-	46	1
2004	5	-	81	28	45	1	74	3	6	-	102	54	44	2	35	7	4	-	49	8	31	1	44	1

Примітки: В інформації враховані дані щодо наявності:

1. Аптек державної форми власності (аптеки при військових госпіталях, державному підприємстві “Укртрансфармація”, державному підприємстві Державної акціонерної компанії “Ліки України” та їх структурних підрозділів (аптечних пунктів і аптечних кіосків).
2. Лікарняних (бюджетних) аптек комунальної форми власності.

520 аптечних закладів, у тому числі 205 аптек, 187 аптечних пунктів та 128 аптечних кіосків. Із 520 аптечних підрозділів різної структури — 153, або 29,4 % — це аптечні заклади приватної форми власності.

У табл. 5 представлена інформація щодо співвідношення у наданні медичних стоматологічних послуг до інших видів медичних послуг згідно переліку суб'єктів господарювання у Хмельницькій області, які отримали ліцензію на право займатися “медичною практикою” як видом лікарської діяльності.

Аналізуючи дані табл. 5, можна зробити висновок про те, що серед загальної кількості видів робіт за профілем “медична практика” на лікарську діяльність стоматологічного профілю припадає 30,4 %, на стоматологічну діяльність медичних працівників із середньою освітою стоматологічного профілю — 4,01 %. Інші види медичних послуг складають 65,6 %.

Таким чином, серед медичних працівників Хмельницької області найбільшим попитом у приватному секторі охорони здоров'я користуються стоматологічна та фармацевтична діяльність.

На підставі викладеного вище варто зробити такі **узагальнюючі висновки**:

1. Системі медичного забезпечення населення Хмельницької області керівництво управління охороною здоров'я обласної державної адміністрації приділяє значну увагу, проте є потреба в її вдосконаленні з метою забезпечення високої ефективності у справі збереження та відновлення здоров'я громадян регіону.

2. Успішно розв'язати проблему належного фінансування системи медичного забезпечення населення області тільки за рахунок бюджетних асигнувань у найближчі роки неможливо. Тому доцільно надавати лікувально-профілактичним закладам більшої фінансової та господарської самостійності з метою розширення та активізації підприємницької діяльності з надання медичних послуг за рахунок особистих коштів користувачів цих послуг.

Таблиця 5.

Показники співвідношення надання медичних стоматологічних послуг до інших видів медичних послуг згідно з переліком суб'єктів господарювання в Хмельницькій області, які отримали ліцензії на право займатись видом лікарської діяльності “Медична практика” станом на 17.03.2005 р.

Види робіт									Загальна кількість суб'єктів господарювання	%
З іншою медичною освітою стоматологічного профілю	Кількість	%	З середньою медичною освітою стоматологічного профілю	Кількість	%	Інші види робіт	Кількість	%		
Стоматологія	55	30,4	Зубний технік	5	4,01	Інші медичні послуги	211	65,6	474	100
Стоматологія ортопедична	30		Зубний лікар	12						
Хірургічна стоматологія	11		Медична сестра з стоматології	2						
Терапевтична стоматологія	38									
Дітська стоматологія	1									
Ортодонція	9									
всього	144			19						

3. У Хмельницькій області на сьогоднішній день низька забезпеченість сільського населення аптеками та слабо розвинена аптечна мережа приватної форми власності.

4. Серед медичних працівників Хмельницької області найбільшим попитом у приватному секторі охорони здоров'я користуються стоматологічна та фармацевтична діяльність.

5. Для подальшого розвитку приватного сектора в охороні здоров'я Хмельницької області, необхідно:

- забезпечити високий рівень поінформованості населення регіону про можливість отримання на базі приватних лікувально-профілактичних закладів Хмельницької області високоякісних медичних та фармацевтичних послуг;

- керівництву приватних медичних та фармацевтичних закладів гарантувати повну прозорість своєї діяльності на основі чинного законодавства України та створювати можливості для отримання медичним персоналом приватних лікувально-профілактичних закладів області спеціалізації та подальшого підвищення кваліфікації з питань менеджменту, сучасної стоматології, медичної реабілітації, фізичних методів лікування та фармацевтичного маркетингу на відповідних кафедрах вищих медичних навчальних закладів України.

Отже, шляхи розв'язання порушених у статті питань на рівні практики вбачаються:

Обсяги бюджетних асигнувань, які виділяються за останні роки на медичне забезпечення населення України взагалі та Хмельницької області зокрема, не достатні для того, щоб розв'язати проблему забезпечення населення ефективною медичною допомогою. Тому для фінансування діяльності лікувально-профілактичних та оздоровчих закладів області доцільно залучати більше додаткових джерел надходження коштів за рахунок підприємницької діяльності, залучення спонсорської допомоги з боку комерційних структур.

